

NORGES HØYESTERETT

Den 28. juni 2012 avsa Høyesterett dom i

HR-2012-01340-A, (sak nr. 2012/488), straffesak, anke over dom,

A (advokat Erling O. Lyngtveit)
B (advokat Erik Ulvesæter – til prøve)
C (advokat Anders Brosveet)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Arild Oma)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Tønder**: Saken gjelder lovanvendelsen og straffutmålingen ved domfellelse for befatning med gammaburtyrolakton (GBL).
- (2) I forbindelse med to tilfelle av ulovlig innførsel av det narkotiske stoffet GBL fra X til Norge og ett forsøk på det samme, utferdiget Hordaland statsadvokatembeter 10. februar 2011 tiltalebeslutning, som for disse forhold lød:

"I Straffeloven § 162 første og andre ledd

For ulovlig å ha innført eller oppbevart narkotika, og overtredelsen anses som grov, idet det særlig legges vekt på hva slags stoff det gjelder, kvantum og overtredelsens karakter.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

a. Gjelder nr 1 A og nr 2 C

Fredag 30. april 2010 innførte de 60 liter GBL fra X via Y og Z til Norge. De transporterte og leverte stoffet til mottakere i området Æ – Ø.

b. Gjelder alle

Torsdag 5. til fredag 6. august 2010, innførte A, C, D, E 60 liter GBL fra X via Y og Z til Norge. De transporterte stoffet for å levere det til mottakere i området Æ – Ø, men ble pågrepet av politiet på Å i XX kommune om ettermiddagen 6. august 2010, og stoffet ble beslaglagt. B medvirket til å organisere innførselen ved at han formidlet instruksjoner og informasjon mellom de som skulle motta stoffet, og A.

II Straffeloven § 162 første ledd og annet ledd, jf strl § 49

For ulovlig å ha forsøkt å innføre og oppbevare narkotika, og overtredelsen anses som grov, idet det særlig legges vekt på hva slags stoff det gjelder, kvantumet og overtredelsens karakter.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Gjelder nr 1 A og nr 2 C:

Fredag 7. mai 2010 forsøkte de å innføre 80 liter GBL fra X via Y og Z til Norge. De skulle transportere stoffet til mottakere i området Æ – Ø, men mislyktes fordi de ble stanset i tollkontroll i Ystad, og stoffet ble beslaglagt."

- (3) I tillegg ble A og C tiltalt for innførsel av henholdsvis 0,64 gram amfetamin og 1,78 gram cannabis. B ble dessuten tiltalt for ett tilfelle av forsikringsbedrageri og ett tilfelle av overtredelse av tolloven.
- (4) D og E er senere frifunnet, og jeg omtaler ikke forholdene for disse nærmere.
- (5) I Bergen tingrett ble A dømt i samsvar med tiltalen til en straff av fengsel i tre år og seks måneder. Han ble også dømt til inndragning av en bil og et kontantbeløp og fradømt retten til å føre motorvogn i Norge for en periode på fire år. C ble, med unntak for forsøket på innførsel av cannabis, dømt i samsvar med tiltalen til en straff av fengsel i tre år. Han ble også dømt til inndragning av bil og fradømt retten til å føre motorvogn. B ble dømt i samsvar med tiltalen post I b og de andre postene i tiltalen som gjaldt ham, til en straff av fengsel i to år. Han ble videre dømt til inndragning av et pengebeløp.
- (6) A anket til lagmannsretten over domfellelsen etter tiltalen post I a og post II. B anket over domfellelsen etter tiltalen post I b. C anket over samtlige poster han ble domfelt for.
- (7) Gulating lagmannsrett avsa 2. februar 2012 dom med slik domsslutning:

"1. A, født 09.03.1977, dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 første ledd og annet ledd, straffeloven § 162 første ledd og annet ledd jf straffeloven § 49, samt de forhold hvor skyldspørsmålet ble rettskraftig avgjort ved tingrettens dom 11.07.2011, alt sammenholdt med straffeloven § 62 og § 63 annet ledd, til fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder.

Varetekt kommer til fradrag med 560 – femhundreogseksti – dager.

I medhold av straffeloven § 34 inndras 10 000 – titusen – kroner.

I medhold av straffeloven § 35 inndras:

Mitsubishi Galant personbil med kjennetegn -- -----.

Han fradømmes retten til å føre motorvogn i Norge for en periode på 4– fire – år, jf vegtrafikkloven § 33 nr 1, jf førerkortforskriftens § 11-3, jf forskrift om tap av retten til å føre motorvogn § 2-6 nr 3.

2. C, f. 01.04.1979, frifinnes for tiltalebeslutningen post I a (hovedspørsmål 1) og II (hovedspørsmål 5).

C, f. 01.04.1979 dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 første ledd og annet ledd til fengsel i 2 – to – år og 3 – tre – måneder.

Varetekt kommer til fradrag med 558 – femhundreogfemtiåtte – dager.

I medhold av straffeloven § 35 inndras:

VW Golf personbil med polske kjennetegn -- -----.

Han fradømmes retten til å føre motorvogn i Norge for en periode på 3 – tre – år, jf vegtrafikkloven § 33 nr 1, jf førerkortforskriften § 11-3, jf forskrift om tap av retten til å føre motorvogn § 2-6 nr 3.

3. ...

4. B, f. 14.06.1983, dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 første ledd og annet ledd og for de forhold hvor skyldspørsmålet ble rettskraftig avgjort ved tingrettens dom, nemlig overtredelse av straffeloven § 272 første ledd, tolløven § 16-1 jf § 16-2 jf § 3-1 første og annet ledd, jf tolløvforskriftens punkt 4.5.1, jf punkt 4.7.2, alt sammenholdt med straffeloven § 62 til fengsel i 2 – to – år.

Varetekt kommer til fradrag med 551 – femhundreogfemtien – dager.

Den av tingretten fastsatte inndragning i punkt 6 tredje avsnitt er rettskraftig."

- (8) For Cs del svarte lagretten nei på spørsmålet om han var skyldig etter tiltalens post I a og II og ja på spørsmålet om han var skyldig etter post I b. A og B ble domfelt for de forhold som de hadde anket over.
- (9) Alle tre har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Ankene gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen.
- (10) A, C og B har anført at lagmannens angivelse av den nedre grensen for grov narkotikaforbrytelse for GBL til 10 liter, gir uttrykk for feil rettsanvendelse. Uttalelsen om dette i rettsbelæringen bryter med fast etablert rettspraksis, som bygger på Høyesteretts uttalelse i Rt. 2009 side 780 om det strafferettslige forholdet mellom gammahydroksybutyrat (GHB) og hasj. Det som førstvoterende her uttaler, må gjelde tilsvarende for forholdet mellom GBL og hasj. Feilen kan ha hatt betydning for lagrettens svar på tilleggsspørsmålet om overtredelsen er å regne som grov. Selv om domfellelsen for alle tre objektivt sett gjelder et kvantum som også overstiger den riktige nedre grensen for grov narkotikaforbrytelse, kan det ikke utelukkes at feilen har hatt betydning for lagrettens avgjørelse av om de subjektive vilkår for straff er oppfylt. Lagmannsrettens dom må derfor oppheves.
- (11) Subsidiært har alle tre anført at den feilaktige angivelsen av forholdet mellom GBL og hasj har hatt betydning for straffutmålingen, og at straffen under enhver omstendighet må settes ned.
- (12) *Påtalemyndigheten* bestrider at lagmannens rettsbelæring gir uttrykk for feil lovanvendelse. Ut fra dagens kunnskap er det riktig å ta som utgangspunkt at 10 liter GBL ekvivalerer ca. ett kilo hasj, som er etablert nedre grense for grov narkotikakriminalitet ved befatning med hasj. Uttalelsen i Rt. 2009 side 780 gjelder det

tilfellet at GBL omdannes til GHB før inntak. Den er derfor ikke anvendelig i et tilfelle som her, hvor GBL inntas direkte. Rettskildemessig har uttalelsen dessuten liten verdi siden hovedspørsmålet i saken gjaldt noe annet. Det er ikke grunn til å sette ned straffen for noen av de tiltalte.

- (13) *Jeg er kommet til at det ikke er grunnlag for å oppheve lagmannsrettens dom, men at straffen for alle tre må settes noe ned.*
- (14) Av lagmannsrettens dom framgår at spørsmålet om hva som er den nedre grensen for grov narkotikakriminalitet for GBL, ble reist av en av forsvarerne i forbindelse med lagmannens rettsbelæring. På forespørsel uttalte aktor at nedre grense lå på rundt 10 liter GBL, basert på rettspraksis. Forsvareren krevde rettsbelæringen om grensen mellom straffeloven § 162 første og andre ledd protokollert. Protokollatet lyder:

"Når det gjelder spørsmålet om hva som anses som grov narkotikaforbrytelse, skal det skje en totalvurdering av de omstendigheter som lagretten legger vekt på, herunder stofftype, kvantum og overtredelsens karakter. Det ble sagt i rettsbelæringen at et kvantum på rundt 10 liter GBL kunne være tilstrekkelig for å bringe forholdet inn under tillegsspørsmålet, men som nevnt at det må foretas en totalvurdering og presisert at de subjektive vilkår må være oppfylt også her – altså at den enkelte tiltalte er klar over den aktuelle mengde."

- (15) Det som her sies, har sin bakgrunn i at det ved spørsmål om anvendelse av straffeloven § 162 andre ledd og ved straffutmålingen i forbindelse med GBL og GHB har vært vanlig å sammenligne med det som gjelder for hasj. I Riksadvokatens rundskriv 30. oktober 1998 angis grensen mellom straffeloven § 162 første og andre ledd til ett kilo ved befatning med hasj. De grensene som er angitt i rundskrivet, synes også å bli lagt til grunn i praksis, jf. Matningsdal, Norsk spesiell strafferett (2010) side 32–33, likevel slik at de bare er ment som et utgangspunkt for den skjønnsmessige vurderingen, jf. for eksempel Rt. 1997 side 426. Når lagmannen i rettsbelæringen angir denne grensen for GBL til 10 liter, innebærer det at en kilo GBL strafferettslig har vært ansett å tilsvare 100 gram hasj, det vil si et forhold mellom hasj og GBL på 1:10, der jeg foreløpig ser bort fra at egenvekten for GBL ikke er nøyaktig 1.

- (16) Forsvarerne har vist til at rettsbelæringen på dette punkt ikke er i samsvar med det som førstvoterende i Rt. 2009 side 780 uttalte om forholdet mellom GHB og hasj. I avsnitt 37 uttales følgende:

"Lagmannsretten har ut fra en vurdering av brukerdoser og farlighetsgrad kommet til at 1 kg GHB ved straffutmålingen kan sammenlignes med 50 gram hasj. Denne vurdering deler jeg."

- (17) Førstvoterende viser her til Borgarting lagmannsretts dom 28. mai 2008, LB-2007-172337. Etter å ha sitert den sakkyndiges vurdering av hva som er størrelsen av rusdoser for GBL/GHB og for hasj, uttalte lagmannsretten i den saken om forholdet mellom GBL/GHB og hasj:

"Med bakgrunn i ovenstående, finner lagmannsretten at 1 kg GBL/GHB kan sammenlignes med 50 gram hasjisj. Grensen for grov narkotikaforbrytelse ved hasjisj går ved en kg. Det følger av dette at grensen for grov narkotikaforbrytelse ved befatning med GBL og GHB går ved 20 kg. Dette er i samsvar med hva det ble gitt uttrykk for i rettsbelæringen."

- (18) Sitatet viser at man har lagt til grunn et forhold mellom hasj og GHB på 1:20.
- (19) *Generelt om GHB og GBL som rusmiddel*
- (20) Før jeg går inn på en vurdering av lagmannens rettsbelæring, finner jeg grunn til å gi en kortfattet redegjørelse for utviklingen av GHB og GBL som rusmiddel i Norge.
- (21) Om GHB som rusmiddel heter det i sakkyndig uttalelse 15. september 2010 fra avdelingsdirektør dr. scient. Asbjørg S. Christophersen ved Nasjonalt folkehelseinstitutt:

"GHB er et stoff som finnes naturlig i kroppen og som inngår i kroppens normale stoffskifte.

GHB har blitt anvendt som legemiddel, og blir anvendt som kosttilskudd og rusmiddel. De konsentrasjoner som vil være aktuelle ved inntak av GHB (og GBL) som f. eks rusmiddel, vil da gi langt høyere nivåer i kroppen enn det som er et naturlig forekommende nivå.

GHB har i hovedsak dempende virkninger, dvs virkningene vil være preget av sløvheter og tretthet. Stoffet har således felles virkninger med alkohol og benzodiazepiner (eks diazepam, eks Valium, Vival, eller flunitrazepam, eks Rohypnol).

...

Virkning

Etter inntak av GHB (eller GBL) vil det foreligge så vel subjektiv rus som objektive tegn til påvirkning. Stoffet vil svække konsentrasjonsevnen, oppmerksomhet, hukommelsen og føre til tregere reaksjonsmønster. Stoffet vil kunne svekke ferdigheter i forhold til f. eks bilkjøring. Virkningen vil vanligvis være kortvarig, da GHB nedbrytes svært raskt i kroppen (halveringstid ca. 20–30 minutter).

Ved samtidig inntak av andre rusmidler vil GHB vanligvis virke rusforsterkende. Dette vil f. eks spesielt gjelde medikamenter som tilhører benzodiazepingruppen (eks. Valium, Rohypnol) eller ved inntak av alkohol.

Det er også rapportert at jevnlig bruk av GHB kan føre til avhengighet, kjennetegnet ved et ønske om gjentatt bruk av stoffet. Det er også rapportert om toleranseutvikling med tendens til bruk av økende doser for å oppnå den ønskende effekt."

- (22) GHB ble oppført på narkotikalistens 12. juli 2000. Før det var den klassifisert som legemiddel.
- (23) Om GBL heter det i avdelingsdirektør Christophersens uttalelse:

"Den kjemiske forbindelse GBL ... som foreligger i væskeform, er et forstadium til GHB ... og kan omdannes til GHB ved en enkel kjemisk reaksjon. GBL er derfor et vanlig utgangspunkt for syntese av stoffet GHB som er den vanligste brukte formen av denne stoffkategori som benyttes som rusmiddel. Legalt brukes GBL i industrien knyttet til maling-, lakk-, oljeprodukter, samt i elektronisk industri.

GBL finnes også naturlig i kroppen og omdannes her videre raskt til GHB. Virkningen av GBL vil derfor være analogt med virkningen av GHB. Beskrivelser av farlighet, ruspotensiale og anvendelighet vil derfor være analogt med tilsvarende beskrivelse som for GHB."

- (24) Som det framgår av uttalelsen, er betydningen av GBL som rusmiddel at dette kan omdannes til GHB. Dette kan gjøres syntetisk ved en enkel kjemisk reaksjon. Men dessuten vil GBL bli omdannet til GHB i kroppen ved direkte inntak. GBL vil ved direkte inntak gi samme rusvirkning som direkte inntak av GHB, siden det i begge tilfelle er samme stoff, GHB, som skaper rusvirkningen.
- (25) Lenge var det en alminnelig oppfatning at syntetisk omdanning var eneste praktiske framgangsmåte for bruk av GBL som rusmiddel, da direkte inntak ble ansett som vanskelig på grunn av smaken. Saken i Rt. 2009 side 780, som jeg har sitert fra, gjaldt et slikt tilfelle. På dette tidspunkt var GBL klassifisert som legemiddel, men sto ikke på narkotikalistens. Hovedspørsmålet i saken var om GBL kunne anses som et derivat av GHB, som da sto på narkotikalistens, og som sådan anses som straffbart å importere, jf. narkotikaforskriften § 2 andre ledd. Høyesterett kom til at GBL ikke kunne anses som et derivat av GHB, slik at tiltalte ikke kunne dømmes etter straffeloven § 162 for import av GBL. GBL ble oppført på narkotikalistens 24. mars 2010.
- (26) Det har senere vist seg at brukerne likevel kan innta GBL direkte når dette blandes med vann. Det er en slik bruk av GBL – det vil si uten etter en forutgående kjemisk omdanning til GHB – tingretten og lagmannsretten har lagt til grunn ved behandlingen av herværende sak.
- (27) *Sammenligningen mellom GBL og hasj*
- (28) Jeg skal så se nærmere på det rettslige innhold av lagmannens rettsbelæring. Spørsmålet er om det er rettslig holdbart å ta utgangspunkt i et kvantum av 10 liter GBL for vurderingen av om tilfellet skal subsumeres under straffeloven § 162 andre ledd når GBL sammenlignes med hasj.
- (29) Når det skal foretas en sammenligning mellom to ulike kategorier narkotisk stoff med sikte på fastlegging av et straffenivå for ett av stoffene, er det vanlig å ta utgangspunkt i det kvantum av de respektive stoffarter som trengs for å utgjøre en rusdose, gjerne også kalt brukerdose.
- (30) Om størrelsen av en rusdose med GBL uttaler de sakkyndige, sivilingeniør Tormod Bønes og overlege Trond Oskar Aamo, i uttalelse for Høyesterett:
- "Basert på studier og informasjon fra internett, ser det ut til at det er vanlig å innta doser i størrelsesorden 1 – 4,5 g for å oppnå disse effektene.**
- De laveste dosene brukes for å oppnå avslappende hemningsdempende effekt samt velvære, mens doser i øvre ende av doseringsintervaller brukes hvis man i russammenheng ønsker sedasjon og søvn. Det er anført at en vanlig brukerdose er i størrelsesorden 2 – 3 g."**
- (31) Avdelingsdirektør Christophersen har vist til en rapport av desember 2010 fra en faglig rådgivningsgruppe nedsatt av Samferdselsdepartementet for etablering av faste grenser for påvirkning av andre stoff enn alkohol. Rapporten er ment å gi Samferdselsdepartementet faglig grunnlag for å kunne forskriftsfastsette forbudsgrenser og straffutmålingsgrenser for påvirkning av andre berusende og bedøvende middel enn alkohol, jf. forskrift 20. januar 2012 nr. 85. I rapporten opereres det med "rusdose"/påvirkningsdose som anses å medføre påvirkning svarende til ca. 1 promille

alkoholkonsentrasjon i blodet. For GHB er en slik rusdose satt til 2 gram. Denne kvantifiseringen av en rusdose for GHB er 8. juni 2011 anvist av Den rettsmedisinske kommisjon, Toksikologisk gruppe, for bruk i denne straffesaken.

- (32) Sivilingeniør Bønes og overlege Aamo har redegjort for at det i brukermiljøet opereres med dosering i form av en halv til en kork GBL/GHB, hvilket kan utgjøre et større kvantum enn det jeg her har nevnt. Det er på det rene at doseringen vil variere alt etter hva man vil oppnå med rusen, og dessuten med hvilken toleranse man har utviklet for bruk av GBL/GHB. Ved en gjennomsnittsbetraktning må det imidlertid ses bort fra slike variabler. Utgangspunktet skal tas i en rusdose som normalt vil være tilstrekkelig for en ikke-tilvendt person, jf. Rt. 2010 side 1391 avsnitt 15.
- (33) Jeg er etter dette blitt stående ved at en normal rusdose kan kvantifiseres til to gram GBL eller noe i overkant av det. Det må imidlertid understrekes at dette kun er ment som et utgangspunkt da tallene vil kunne variere alt etter renhetsgraden.
- (34) For cannabis er en rusdose av avdelingsdirektør Christophersen angitt til 25 mg THC (tetrahydrocannabinol). Dette er også uttalt å skulle legges til grunn av den Rettsmedisinske kommisjon i uttalelsen 8. juni 2011. THC-innholdet i hasj er angitt i de senere år til å ha vært 10 % i gjennomsnitt. Dette gir et kvantum på 0,25 gram for en rusdose hasj. Også dette er kun å regne som et utgangspunkt da tallet vil kunne variere alt etter hvor mye av virkestoffet THC som er i hasjen.
- (35) De sakkyndige sivilingeniør Bønes og overlege Aamo har ut fra disse forutsetninger og med utgangspunkt i en renhetsgrad på 95 %, som er situasjonen i vår sak, kommet til at en ekvivalent mengde hasj til 60 liter GBL utgjør 7,125 kilo, når en rusdose utgjør to milliliter. Det er videre opplyst at 2 milliliter GBL har en vekt på 2.24 gram. Uttalelsen viser at tilnærmet 100 % ren GBL gir som resultat at en kilo hasj tilsvarer i underkant av 10 liter GBL.
- (36) Avdelingsdirektør Christophersen har lagt til grunn temmelig like tall, når det er hensyntatt de forutsetninger som er oppstilt av Den rettsmedisinske kommisjon.
- (37) Etter mitt syn er det etter dette naturlig å ta utgangspunkt i et forhold på 1:10 mellom hasj og GBL når det legges til grunn en normaldose på to gram eller noe over det.
- (38) Det forelå sakkyndige erklæringer for lagmannsretten som i det vesentlige ga uttrykk for samme resultat som de sakkyndiges uttalelser for Høyesterett. Lagmannsretten og Høyesterett synes således i hovedsak å ha bygget på samme sakkyndige grunnlag.
- (39) *Betydningen av uttalelsen i Rt. 2009 side 780 avsnitt 37*
- (40) Spørsmålet er så hvordan lagmannens rettsbelæring samsvarer med førstvoterendes uttalelse i Rt. 2009 side 780. I rettsbelæringen i vår sak omtales GBL, mens førstvoterende i Rt. 2009 side 780 omtaler GHB. Som det framgår av det jeg har sitert fra avdelingsdirektør Christophersens uttalelse, vil virkningen av GBL være analog med virkningen av GHB, blant annet med det samme ruspotensialet. Selv om uttalelsene gjelder to ulike stoff, er det med andre ord likevel den samme rusmengde som omtales. Det kan derfor synes som at de to uttalelsene står i motstrid til hverandre. For å avklare dette, må det foretas en sammenligning av premissene som uttalelsene bygger på.

- (41) Som jeg tidligere har nevnt, gjelder Rt. 2009 side 780 et tilfelle av syntetisk omdanning av GBL til GHB. Ved en slik kjemisk omdanning vil vanligvis ikke all GBL bli omdannet. Det framgår av lagmannsrettens dom i sak LB-2007-172337 at kvantumet GHB har vært redusert med 30 % sammenlignet med GBL-kvantumet ved de utregninger som ligger til grunn for lagmannsrettens konklusjon. Opplysningen i saken viser at når GBL inntas direkte, regnes det med at så godt som 100 % omdannes til GHB. Allerede av denne grunn gir uttalelsen i Rt. 2009 side 780 liten veiledning for vår sak.
- (42) Det følger videre av premissene hos lagmannsretten i 2009-saken at den har lagt til grunn det for de tiltalte gunstigste utgangspunkt. Dette er feil rettsanvendelse. I Rt. 2010 side 1391 avsnitt 12 uttaler førstvoterende at ved en omregning som skal danne utgangspunkt for en skjønsmessig sammenligning med andre stoff ved straffutmålingen, må det foretas en "realistisk og nøktern sammenligning". Jeg er enig i dette. Feilen har i dette tilfellet ført til at lagmannsretten bygde på en rusdose GHB på fem gram, hvilket er betydelig over det jeg ut fra uttalelsene til de sakkyndige har kommet til som en normaldose.
- (43) Jeg har på denne bakgrunn vanskelig for å se at lagmannsrettens konklusjon i LB-2007-172337 bør benyttes som utgangspunkt ved sammenligning mellom GBL/GHB og hasj.
- (44) Jeg kan for øvrig vanskelig se at avsnitt 37 i Rt. 2009 side 780 på dette punkt kan tillegges avgjørende vekt. Uttalelsen framstår som en ren henvisning til lagmannsrettens dom uten noen drøfting av de premisser som den bygger på. Dette har igjen sammenheng med at hovedspørsmålet i saken gjaldt derivatproblematikken og forholdet til EMK artikkel 7, og ikke hvordan de enkelte faktorer som har betydning for omregningen, skulle fastlegges.
- (45) *Konklusjon om lagmannens rettsbelæring*
- (46) Som jeg har redegjort for, er det vanskelig å operere med en eksakt størrelse for hva som utgjør en rusdose, og, som det heter i lagmannsrettens protokollasjon, er en slik angivelse kun et utgangspunkt for en totalvurdering. Med dette forbehold er min konklusjon at angivelsen i rettsbelæringen av et kvantum på rundt 10 liter GBL som tilstrekkelig til å subsumere forholdet under straffeloven § 162 andre ledd, ikke er uttrykk for feil lovanvendelse. Anken kan på dette punkt ikke føre fram.
- (47) *Straffutmålingen*
- (48) Påtalemyndigheten har reist spørsmål om det er riktig i straffutmålingssammenheng å sammenligne bruk av GBL/GHB med hasj. Selv om rusvirkningen har likhetstrekk, er det anført at bruk av GBL/GHB innebærer andre faremomenter enn det som er forbundet med hasj. I denne forbindelse er det særlig pekt på at avstanden mellom normal dose og overdose er liten, noe som har gitt en relativt høy frekvens av ambulanseutrykninger på grunn av overdoser.
- (49) Lagmannsretten har konkludert med at "straffenivået for GBL bør ligge mellom hasjisj og heroin, men noe nærmere hasjisj". Jeg er enig i at faremomentene knyttet til overdose kan tale for en slik angivelse av straffenivået. På den annen side er faremomentet ved overdose ved GBL/GHB en annen enn ved for eksempel heroin, og det er i liten grad påvist dødsfall som har sin hovedårsak i bruk av GBL/GHB. Jeg viser også til at i en

artikkel fra november 2010, inntatt i det anerkjente medisinske tidsskriftet The Lancet, Vol. 376 No. 9752 side 1558 til 1565, er faregraden ved GHB og cannabis så godt som likestilt. Sivilingeniør Bønes og overlege Aamo uttaler at artikkelen gir "en svært god og nyansert framstilling av de mest aktuelle faktorer som vanligvis benyttes i forbindelse med etablering og opprettholdelse av kontroll og restriksjoner av illegale stoffer og skadelig bruk av legale stoffer".

- (50) Både aktor og Christophersen har reist spørsmål om GBL/GHB bør sammenlignes med andre stoffer enn hasj – i praksis syntetiske stoffer med en gitt styrkegrad. Stoffer som diazepam, som er virkestoff i medikamentene Valium, Vival og Stesolid, og flunitrazepam, som er virkestoff i Rohypnol, har vært nevnt. Spørsmålet har ikke vært gjenstand for nevneverdig prosedyre, og jeg går derfor ikke nærmere inn på det.
- (51) Jeg finner på denne bakgrunn å måtte konkludere med at straffenivået for befatning med hasj fortsatt bør være retningsgivende. På den annen side kan jeg, ut fra de sakkyndiges uttalelser, ikke se at det er grunnlag for å skille mellom GBL og GHB, slik lagmannsretten har gjort.
- (52) Jeg ser så på den konkrete straffutmålingen for de ankende parter.
- (53) Lagmannsretten har lagt til grunn at A skal holdes ansvarlig for to tilfelle av innførsel av til sammen 100 liter (40 liter innført 30. april 2010 til tross for at det i tiltalebeslutningen post I a står 60 liter) og et forsøk på innførsel av 80 liter, tilsammen 180 liter GBL. Jeg tar utgangspunkt i et kvantum av ca. 18 kg hasj som sammenligningsgrunnlag. I Rt. 2007 side 1341 ble utgangspunktet for straffutmålingen satt til noe over fengsel i tre år ved innførsel av 20 kilo hasj for en kurer. Det samme bør gjelde i As tilfelle. Jeg tar da hensyn til at hans medvirkning går ut over ren kurervirksomhet, siden han også anskaffet stoffet i X og foresto organiseringen av transporten fra X til Norge. På den annen side er han for ett av tilfellene kun dømt for forsøk på innførsel.
- (54) Lagmannsretten har i formildende retning gjort et fradrag i straffen for hans bidrag til oppklaring av egen og de øvriges befatning med saken, jf. straffeloven § 59 andre ledd. Tingretten har for dette gitt et fradrag på seks måneder, og det kan se ut som om lagmannsretten har gjort et tilsvarende fradrag. Også jeg finner det riktig å gjøre et slikt fradrag.
- (55) Etter dette er jeg kommet til at straffen for A bør settes til fengsel i tre år.
- (56) C er domfelt for innførsel av 60 liter GBL som kurer. Dette kan tilsvare en hasjmengde på omkring seks kilo. I Rt. 2011 side 958 ble en mann dømt for en begrenset befatning med fem kilo hasj som kurer innenfor Norges grenser. Her hadde lagmannsretten, som Høyesterett ikke hadde innvendinger mot, tatt utgangspunkt i en straff av fengsel i ett år og seks måneder. Siden det for C gjelder kurer ved innførsel, som er skjerpene, antar jeg utgangspunktet bør ligge opp mot to år.
- (57) Jeg er kommet til at straffen passende kan settes til fengsel i ett år og ni måneder.
- (58) B er domfelt for medvirkning til innførsel av 60 liter GBL. Medvirkningen har bestått i formidling av informasjon og beskjeder mellom A og de norske bakmennene i forbindelse med innførselen i august 2010. Selv om hans bidrag til gjennomføringen gjaldt et kortere

tidsrom, har han likevel vært et nødvendig bindeledd mellom de øvrige aktørene. I tillegg kommer domfellelsen for medvirkning til forsikringsbedrageri og for smugling av alkohol og sigaretter, som er rettskraftig avgjort ved tingrettens dom.

- (59) Jeg finner at straffen også for B passende kan settes til fengsel i ett år og ni måneder.
- (60) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom gjøres følgende endringer:
 - a) Straffen for A settes til fengsel i 3 – tre – år med fradrag av 707 – syvhundreogsyv – dager for varetektsfengsel.
 - b) Straffen for C settes til fengsel i 1 – ett – år og 9 – ni – måneder med fradrag av 566 – femhundreogsekstiseks – dager for varetektsfengsel.
 - c) Straffen for B settes til fengsel i 1 – ett – år og 9 – ni – måneder med fradrag av 559 – femhundreogfemtini – dager for varetektsfengsel.
2. For øvrig forkastes anken.

- (61) Dommer **Indreberg:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (62) Dommer **Falkanger:** Likeså.
- (63) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (64) Dommar **Utgård:** Det same.

(65) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom gjøres følgende endringer:
 - a) Straffen for A settes til fengsel i 3 – tre – år med fradrag av 707 – syvhundreogsyv – dager for varetektsfengsel.
 - b) Straffen for C settes til fengsel i 1 – ett – år og 9 – ni – måneder med fradrag av 566 – femhundreogsekstiseks – dager for varetektsfengsel.
 - c) Straffen for B settes til fengsel i 1 – ett – år og 9 – ni – måneder med fradrag av 559 – femhundreogfemtini – dager for varetektsfengsel.
2. For øvrig forkastes anken.

Riktig utskrift bekreftes: